

Posudek bakalářské práce Magdy Melichové *Současná podoba administrativního stylu (představená analýzou jazyka úředních podání občanů)*

Autorka si pro svou bakalářskou práci zvolila aktuální téma: jak sama píše, v oblasti administrativního stylu nebyla ještě věnována dostatečná pozornost ani tomuto stylu samotnému (existují různé rozpory v jeho chápání), ani některým jeho žánrům. K těm bezpochyby patří právě písemnosti, s nimiž se obracejí občané k institucím; a autorka právem využila situaci, kdy měla k dispozici značné množství těchto dopisů, tedy velmi cenný materiál.

Kompozice práce je celkem očekávaná a klasická. Pokud jde o úvodní kapitoly shrnující obecné teoretické pozadí a podávající přehled literatury k problému, vyrovnala se jen stručně s teorií funkčních stylů a jejich klasifikací (zrekapitulovala známé skutečnosti, které ani nebylo třeba právě zde nijak rozvádět) a podrobněji pojednala o různých koncepcích administrativního stylu. Jádrem práce je samozřejmě kapitola věnovaná analýze materiálu a rozdělená na oddíly zaměřené na „formální podobu“, roviny syntaktickou, lexikální, morfologickou a na „další nedostatky analyzovaných textů“. Jen mě trochu zaráží, že oddíly věnované jednotlivým jazykovým rovinám vždycky obsahují pododdíl „odchýlení od norem“; mohla by autorka při obhajobě vysvětlit, jaké normy má na mysli, jakými normami se řídí? Vychází z „normativních příruček“? Zvlášť mě to překvapuje u norem lexikálních, kde sice lze pracovat se slovníkovým hodnocením, ale pokud někdo napíše *bohu žel* nebo *beznaděj na spravedlnost* (s. 37), je to odchýlení od nějaké lexikální normy? Oddíl „Další nedostatky analyzovaných textů“ není příliš zajímavý, obsahuje většinou banální pravopisné chyby, které pisatelé jistě dělají i v jiných svých písemných projevech.

Jinak se ale domnívám, že autorka analýzu dat zvládla docela dobře. Oceňuji uvedení všech podání v příloze, provedení nezbytné (a pracné) anonymizace i zpracování některých zjištění formou tabulek a grafů. Za vhodné a přínosné považuji rovněž srovnání dopisů klasických („papírových“) a e-mailových. Závěr mohl být rozsáhlejší, z dat se toho asi dalo vytěžit i víc; bylo ale přesvědčivě prokázáno, že „podání“ občanů adresovaná institucím tvoří specifický žánr (podle Mistríka „poloúřední dopisy“), který patří do administrativního stylu. Už proto, že při psaní těchto dopisů mají občané v povědomí styl, kterým se obracejí různé instituce k nim; a podle svých diferencovaných schopností ho nějak aplikují, imitují, narušují prvky z jiných stylů (především z prostě sdělovacího), atd. Více se mohla autorka věnovat stylové specifice anonymních dopisů – nejen tomu, jak jsou anonymně „podepsány“ (s. 21) a jak v nich dochází k transpozici slovesné osoby (s. 41). Morální stránku věci nechme stranou, ale když už jsou tyto produkty „českého udavačství“ k dispozici, určitě by stálo za to zaměřit se i na jiné stylové rysy.

Další připomínky se týkají jednotlivostí a mohou být předmětem diskuse.

Ke stránce 17: netrvala bych na tom, že „normou“ je pouze konvenční zakončení obsahující pozdrav. Právě v dopisech občanů institucím bych se klidně smířila s tím, že pozdrav je nahrazen poděkováním; to se sem hodí víc než ono *Přejeme vám krásný den* apod. Nedivím se, že podle tabulek občané užívají více tyto (např. děkovné) závěrečné formule, než zcela formální pozdravy.

S. 19 a další: autorka se několikrát zmiňuje o tom, že dopisy „splňují normy běžně vyučované na střední škole“. Není mi jasný zdroj těchto vědomostí: je jím vlastní empirie, nebo nějaká analýza učebnic, rámcových vzdělávacích programů či jiných dokumentů?

S. 22–23, nadužívání interpunkce: mohlo být zmíněno rozlišení těsného a volného přívlastku, které si autoři dopisů zřejmě neosvojili.

S. 23: nevím, jak autorka chápe „parcelaci“ a z jaké literatury o tomto jevu vychází. Uvedený příklad (12) bych asi za parcelaci nepovažovala – jde spíš jen o heslovité jmenné vyjadřování.

S. 24: nedomnívám se, že by možnost dalšího rozvíjení substantiv, která jsou součástí sekundárních předložek, svědčila o jejich „neustálenosti“; předložky *ve věci*, *z důvodu* jsou podle mne ustálené, a poměrně ustálená jsou už i spojení *ve shora uvedené věci*, *z výše uvedeného důvodu*.

S. 32, slova cizího původu a jejich počest'ování: nechápu, v čem spočívá počest'ování slova *vyinkasoval*, snad v prefixu? Jinak má autorka zřejmě na mysli spíš počest'ování pravopisné a hláskoslovné. Ale i když se objevuje počest'ované *keš*, spojení *cash flow* snad ani „počestit“ nejde?

S. 36–37: *příjmy za ex offo*: nemyslím si, že pisatel nezná význam latinského výrazu, ani že porušuje nějaké „lexikální normy“. Podle mě jde jen o elipsu první části spojení „advokát/obhájce/obhajoba ex offo“, je to možná slangové, ale v kontextu srozumitelné.

S. 38: *zda vám tyto info k něčemu budou*: nepovažovala bych za kolizi singuláru a plurálu; „info“ není singulár, ale zkrácený plurál „informace“. Samozřejmě, pisatelé by se v těchto písemnostech neměli vyjadřovat slangově; to je ale obecná „norma“ stylová, asi nikoli lexikální.

S. 39: „slova a slovní spojení náležející do obecné češtiny, výrazy expresivní, vulgarismy“ – opravdu autorka dokáže odlišit slovní zásobu obecné češtiny a výrazy expresivní? Následuje řada příkladů, zajímalo by mě, které z nich pokládá za obecně české: *binec*, *banda*, *kasírovat*, *kumpáni*, *lumpárna*, *filuta*, *vykutálený*, *mrknout na něco*? Pokud vychází ze slovníkových kvalifikátorů, to mohou být hodnocení značně zastaralá.

Po stránce formální a stylizační pokládám úroveň práce za velmi dobrou, snad až na pár drobných nedostatků:

s. 6 (3. řádek zdola) a s. 30 (8. řádek zdola): chybné tvary zájmena *jenž*

s. 24 uprostřed: *zachovalý* místo „zachovaný“

s. 29 nahoře: *neohybný slovní druh* – snad raději „neohebný“?

s. 35, 36 místo *rozklíčování* by snad stačilo např. „porozumění“.

Kromě toho mě příliš neuspokojil nejednotný způsob, jak autorka odkazuje na použitou literaturu:

- někde je v textu jen „Havránek“, „Hausenblas“ (s. 7); údaj, na jakou práci se odkazuje, není ani v poznámce pod čarou, ani v seznamu literatury
- někde je v textu uveden rok, který odkazuje k dílu uvedenému v seznamu literatury, tedy „Bečka (1992)“
- někde je údaj uveden v poznámce pod čarou, nikoli už v seznamu (Hausenblas na s. 9)
- např. u M. Těšitelové (s. 11) nebo M. Čechové (s. 12) je dílo uvedeno jak hned v poznámce pod čarou, tak v seznamu literatury, což je snad zbytečné.

Připomínky se ale týkají většinou jen nepodstatných jednotlivostí – jinak si myslím, že autorka odvedla celkem solidní práci. Pokud obhajoba proběhne úspěšně, navrhovala bych známku „velmi dobře“.

V Praze dne 31. srpna 2015

prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc.